

TEKNOLOGJIA NE MESIMDHENIE

HYRJE

Shoqëria e bazuar në dituri nevojitet që të posedojë aftësi të mira komunikuese dhe sociale, të jetë e mirë informuar dhe të jetë gjithmonë e gatshme të mësojë gjëra të reja. Për t'u bërë pjesëtar të kësaj shoqërie qytetarët duhet të marrin pjese në mënyrë aktive në këtë shoqëri dhe ti ndiejnë benifitet e ofruara nga ajo. Atyre duhet t'ju jepet mundësia që ti kenë dhe arrijnë ato dituri dhe aftësi të nevojshme. Ato gjithashtu duhet që në mënyrë kreative ti arrijnë dituritë dhe eksperiencat duke krijuar zgjidhje origjinale për problemet.

Në kohën bashkëkohore ndikimi i teknologjisë informatike dhe të komunikimit (TIK) gjithnjë e më shumë bëhet i gjithëpërfshires në shumë sfera shoqërore. Ky zbatim nuk e anashkalon as arsimin. Arsimiti dhe dituria janë baza e çdo zhvillimi njerëzor dhe ato janë e drejta fundamentale për çdo qenie njerëzore.

Dominimi i metodave tradicionale të cilat e fuqizojnë njohurinë enciklopedike dhe jo specifike apo praktike, mungesa e mësimdhënies interaktive dhe inovacioneve bëjnë që teknologjia informatike e komunikimit të shfrytëzohet si reformator për ti plotësuar kërkesat globale për mësimdhënie sa më pragmatike dhe për ti ndjekur trendet bashkëkohore arsimore ku nxënësi vendoset në qendër të vëmendjes dhe ku amplifikohet të menduarit kritik dhe zgjedhja e problemeve.

Nevoja dhe arsyeja e aplikimit të TIK-ut në arsim niset nga fakti i përgatitjes së të rinjve për tu bërë liderë dhe të suksesshëm në këtë shoqëri të udhëhequr nga informacionet. Aftësitë e komunikimit, procesimit, mendimit kritik dhe zgjedhjes së problemeve si dhe puna në grupe janë esenciale në shoqërinë teknologjike dhe socioekonomike të shekullit 21. Arsimiti në këtë mjedis të sofistikuar do të bëjë më shumë se vetëm lexim , shkrim apo përvetësim të shkathtësive aritmetike. Duhet të ofrojë edhe shkathtësi pune që do ti ndihmonin të rinjtë ta arrijnë potencialin e tyre njerëzor.

Zhvillimi i shoqërisë informatike paraqet një nga detyrat prioritare të të gjitha qeverive botërore. Nuk ka dyshim se arsimimi është njëri nga segmentet kryesore në nxitjen dhe përkrahjen e zhvillimit të shoqërisë informatike, edhe atë në dy aspekte. Pikë së pari, ky segment duhet të jetë promotor i shoqërisë informatike dhe të inicojë krijimin e kuadrove profesionale dhe kompetente të cilët mund tju përgjigjen sfidave të shoqërisë informatike dhe nevojave të ekonomisë së bazuar në dituri. Së dyti, cilësia e procesit edukativo arsimor në mënyrë të drejtë mvaret nga zbatimi i teknologjisë informatike dhe komunikimit në po atë proces.

Kursi jonë “**TIK në arsim**” do ti trajtojë ndryshimet dhe efektet e TIK-ut në arsimin fillor duke: vëndosur theksin në nevojën, në mënyrën e integritit sa më efikas të TIK-ut, në ndryshimin e metodave mësimore nga ato tradicionale në interaktive, evaluimi i orëve me zbatim të TIK-ut, përpunim elektronik i të dhënave si dhe interpretimi i të dhënave.

Sistemi jonë arsimor është duke i zbatuar principet e Strategjise Nacionale për Zhvillimin e Arsimit, vecanerisht programit për zhvillimin e TIK-ut në arsim.

Qëllimi kryesor i strategjisë nacionale është që të maksimalizohet dhe të optimizohet shfrytëzimi i pajisjeve të TIK-ut nga kategori të ndryshme të pjesëmarrësve potencialë: mësimdhënës, nxënës, student, qytetar. Promovimi i arsimimit teknologjik paraqet hap logjik, posaçërisht në klasat e ulta të arsimit fillor. Kujdes i veçantë duhet pasur në përmbajtjet mësimore për grupe të ndryshme nxënësish. Posaçërisht theks të veçantë i jepet zbatimit të TIK-ut në arsimin fillor për kryerjen e detyrave shkollore e jo si qëllim vetëm për vete.

Pjesë nga ky proces edukativ mund të realizohen duke shfrytëzuar metodat që mundëson pikërisht kjo teknologji: mësim prej distance, shfrytëzim i programeve kompjuterike për lëndët e caktuara, prezentim kompjuterik i njësive mësimore etj. Iniciativa për të zbatuar TIK-un në arsimin fillor, gjithashtu ka për qëllim ta përshpejtojë dinamikën e trajnimit në të gjitha nivelet, veçanërisht duke promovuar elokuencën digjitale të përgjithshme dhe qasje në sesione stërvitëse për mësimdhënës dhe trajnues, si dhe kurset për përdorim inovativ të teknologjisë. Kjo iniciativë Strategjia Nacionale për Zhvillimin e Shoqërisë Informatike 2005-2015, për mësim elektronik vë në pah krijimin e kushteve përkatëse për zhvillimin e përmbajtjeve mësimore, shërbimeve dhe mjedisit për mësim, të përforcohet bashkëpunimi dhe dialogu, të sigurohen kushte për realizimin e ndryshimeve si dhe të arrihen standarde të caktuara.

1- Metoda të rëndësishme të arsimtarit në mësimdhënie gjatë shfrytëzimit të TIK-ut

Komunikimi dhe bashkëpunimi

Bashkëveprimi gjatë mësimit bëhet në disa mënyra – për shembull: nxënës me nxënës, nxënësi me grupin, dhe grupi me grupin. Nxënësit mundën që gjithashtu të bashkëveprojnë me njerëz të ndryshëm si me shokët e klasës, mësuesin, nxënësit e klasave të tjera, anëtare komunitetit, ekspertë nga jashtë, dhe njerëz nga e gjithë bota.

Të përpiqemi që të gjithë nxënësit të jenë aktiv në orë.

Gjetja e mënyrës që nxënësit të dëgjojnë dhe të përgjigjen.

Bashkëveprimi në laboratorin e kompjuterëve.

Bashkëveprimi në një klasë me shumë kompjutera.

Në klasat me shumë kompjutera mund të bëhen më shumë aktivitete grupore, sesa mundet në një laborator tradicional të kompjuterëve.

1.1 Ç'kuptojmë me nocionin metoda bashkëkohore

Në teorinë dhe në praktikën e punës mësimore çështja e metodave është një nga përmbajtjet me rëndësi të veçantë, meqë ato përcjellin tërë ecurinë e zhvillimit të procesit mësimor.

1.2 Aplikimi i metodave interaktive në arsimin fillor

Aplikimi i mësimit interaktiv në grupe të vogla kryesisht mund të organizohet në dy mënyra:

Mënyra e parë është kur të gjithë grupet punojnë në një përmbajtje mësimore ose zgjidhin një detyrë, realizojnë një eksperiment apo një detyrë laboratorike, një vëzhgim.

Kurse mënyra e dytë është kur secili grup punon në detyra të ndryshme. Zakonisht grupet janë si tërësi, mikroklasë, por jo mikroklasë e rastësishme. Këto grupe janë si tërësi të veçanta të klasës, të organizuara mes vedit me detyra të caktuara nga mësuesi. Secili grup ka detyrat dhe planin e tij mësimor që do të duhet ta realizoj gjatë orës mësimore.

Mësimi interaktiv – të nxënësve aktiv promovon cilësinë e procesit të të dhënies, por paraqet një sistem dhe model inovator të punës mësimore e cila mbështetet në elemente të ndryshme të mësimit problemor, mësimit zbulues – kërkimor, mësimit ekipor e të individualizuar. Në këtë kontekst mësimi interaktiv ka ecuri dhe trajtim tjetër të përmbajtjeve, të planifikimit dhe të përgatitjes së arsimtarit për punë.

1.3 Karakteristikat e mësimdhënies interaktive në arsim

Zbatimi i mësimdhënies interaktive kërkon mjete të ndryshme ndihmëse për mësim, hapsirë të volitshme për punë, rregullim të interierit, aftësim të arsimtarëve për të zbatuar mësimdhënie interaktive, aftësim i nxënësve e të tjera që do të thotë

se mvaret nga shumë faktor të rëndësishëm. Që të ndryshohet pasqyra e mësimit tradicional si çështje mjaft e rëndësishme është vendosja e risive në mësim. Në teoritë praktike të didaktikës është pranuar qëndrimi për ndryshimin e mësimit pasiv ndaj atij aktiv. Mënyra aktive e organizimit të mësimit e karakterizon mësimin bashkëkohor, ndërsa mënyra pasive e karakterizon mësimin tradicional.

Proçesin e të nxënit aktiv e dallojnë disa karakteristika nga mësimi i rëndomtë, ndër të cilat me rëndësi janë :

1. strukturim tjetërfare i përmbajtjes së temës, njësisë mësimore, planifikimit dhe përgatitjes për mësim;
2. trajtim gjithpërfshirës i temës mësimore;
3. kombinim qenësor i materialit teorik dhe praktik;
4. dominim i punës së individualizuar ose i punës së kombinuar individuale – grupe;
5. punë e pavarur e grupeve brenda orës mësimore për disa lëndë ose aktivitete mësimore dhe ndërrimi i roleve në orën tjetër;
6. dominimi i pozitës aktive të nxënësve dhe roli drejtues e organizues i arsimtarit;
7. qasje e punës në grupe, kontroll i drejtpërdrejtë, ndihmë nga nxënësit tjerë dhe kooperim ndërmjet nxënësve;
8. klasa transformohet në një ambient pune dhe nxënijeje;
9. ka organizim të të nxënit;
10. nxitja pozitive sipas shfrytëzimit të metodologjive dhe teknologjive efikase mësimore.

2.ÇFARË ËSHTË TIK?

Bota karakterizohet nga ndryshime të shumta dhe të shpejta, një pjesë e të cilave ka ardhur dhe nga zhvillimi i shpejtë i teknologjisë së informacionit dhe komunikimit. Arsimi duhet t'u përshtatet ndryshimeve të vazhdueshme të teknologjisë, dhe t'i përdorë ato gjerësisht në procesin mësimor. Këtyre ndryshimeve arsimi duhet t'u

përgjigjet, me ritme të shpejta, me zhvillime të brendshme sasiore e cilësore për të transmetuar njohuri e aftësi sistematike, koherente e të qëndrueshme te nxënësit, duke i reflektuar më pas këto në shoqëri për krijimin e një të ardhmeje më pozitive për të gjithë. Në epokën e zhvillimit të teknologjisë së informimit dhe komunikimit, përdorimi i kësaj teknologjie gjatë procesit mësimor është bërë një domosdoshmëri për mësuesit. Ky zhvillim lidhet drejtpërdrejt me përditësimin e njohurive dhe të aftësive të reja në fushën e edukimit nga mësuesi. Teknologjia ka fuqinë dhe potencialin për të transformuar mjedisin profesional të mësimdhënies. Ajo ndikon mësimdhënien e suksesshme dhe u krijon mundësi mësuesve për të mësuar dhe bashkëpunuar me njëri-tjetrin, nëpërmjet shkëmbimit të ideve e përvojave dhe zgjidhjes së problemeve të përbashkëta pedagogjike. Teknologjia e informacionit Shoqata e Amerikës (ITAA) e përcakton Teknologjine e informacionit si: "Studimin, projektimin, zhvillimin, zbatimin, mbështetjen apo menaxhimin e informacionit bazë të sistemeve kompjuterike, veçanërisht aplikacionet software dhe hardwaret kompjuterike."

2.1 RËNDËSIA E TIK-UT

Para shekullit të njëzetë, tre mjetet kryesore të mësimin ishin mësuesi, teksti dhe tabela e zezë. Librat, letrat, lapsat ishin mjetet themelore për të hyrë në komunikimin dhe shkëmbimin e informacionit. Shekulli i njëzetë, solli mbizotërimin e teknologjisë në arsim. Shumë individë do të argumentojnë se kjo është ende e vërtetë sot, por nuk mund të mohohet ndikimi në rritje të teknologjisë në arsim. Roli i mësuesit si burimi kryesor i informimit në klasë ka ndryshuar në të mësuarit organizativ, i cili çon nxënësit apo studentët për të kërkuar informacion të pavarur. Një tipar dallues i arsimit në të gjitha nivelet në vitet e fundit është përfshirja e teknologjisë në procesin e të mësuarit Përdorimi i teknologjive të reja përbën një nga ndryshimet më dramatike në arsim. Kombinimi i kompjuterave dhe i përparësive të tjera teknologjike, si: videove me karakter didaktik, hiperteksteve e programeve të tjera përbën një aspekt reformues në fushën e arsimit. Në të gjitha vendet e botës janë bërë përpjekje të vazhdueshme për të inkorporuar arritjet teknologjike në mjedisin shkollor dhe për t'i pajisur ato me infrastrukturë informatike. Përdorimi i teknologjisë së komunikimit dhe të informacionit gjithnjë e më shumë në të gjitha aspektet e shoqërisë, bën të rëndësishëm futjen e TIK-ut si një lëndë me rëndësi të veçantë. Kjo bën të mundur që përdorimi produktiv dhe i besueshëm i TIK-ut të trajtohet si një mundësi thelbësore për jetën. Kjo lëndë përfshin jo vetëm mjeshtërinë e aftësive teknike, por edhe kuptueshmërinë për të zbatuar dhe aplikuar këto aftësi në jetën e përditshme, deri dhe në punësimin e nxënësve, menjëherë pas përfundimit të gjimnazit. TIK-u u krijon mundësi nxënësve të marrin pjesë dhe të angazhohen në shoqërinë bashkëkohore.

2.2 TIK-U NË EDUKIM

TIK nënkupton të gjitha llojet e teknologjisë, të cilat përdoren për të shfrytëzuar dhe manipuluar informacionin, pra kemi një kombinim të Teknologjisë me Informacionin dhe Komunikimin. TIK në edukim kuptohet si një implementim i pajisjeve dhe mjeteve teknologjike në procesin mësimor për të regjistruar dhe përpunuar informacionin në formë digjitale. Përdorimi i teknologjisë në shkollat tona ka ndryshuar në mënyrë të ndjeshme këto vitet e fundit. Kështu, për të pajisur nxënësit me aftësitë e nevojshme teknologjike, duhet të përdorim metoda të reja të të mësuarit në krahasim me metodat e përdorura në të mësuarit tradicional. Teknologjia dhe mjetet teknologjike janë bërë pjesë e edukimit në shkolla dhe synimi është të përdorim teknologjinë në klasa si një mjet që zhvillon dhe nxit më tej procesin e të mësuarit. Nxënësit, nga përdorimi i këtyre mjeteve të reja teknologjike kanë përfituar aftësi kompjuterike, aftësi të cilat do të mund t'i përdorin në të ardhmen në vendet e tyre të punës. Shkollat në sisemin arsimor shqiptar kanë krijuar një infrastrukturë teknologjike, e cila optimizon integrimin e teknologjisë në procesin edukativ. Përdorimi me efikasitet i teknologjive të reja që mbështet procesin e të menduarit të nxënësit, rrit aftësinë e nxënësit për t'u përqendruar në mësim, përmirëson të kuptuarit dhe transferon përmbajtjen në një memorje afatgjatë. Duke u mbështetur në këtë arsyetim, është synuar t'i kthejmë klasat tradicionale në klasa të konceptuara mbi bazën e teknologjisë. Ky proces kërkon që mësuesit të pajisen me aftësitë e duhura teknologjike dhe të mësojnë të përdorin mjetet e reja teknologjike që mbështesin procesin e mësimdhënies të nxënësit dhe progresin e tyre. Ja disa nga teknologjitë që mësimdhënësit duhet të përdorin:

- Kompjuteri: Shihet si një nga teknologjitë më të nevojshme në fushën e mësimdhënies, deri para pak kohësh ai konsiderohej si një risi, tashmë ai është i domosdoshëm për shkak të orientimeve teknologjike që kanë përfshirë mësimdhënien.

- USB: Është njëra nga teknologjitë më të përparuara përpara i përket ruajtjes dhe transmetimit të informacioneve të ndryshme, ato ekzistojnë në madhësi të ndryshme dhe janë pjesë e pandashme tashmë e realitetit arsimor.

- CD/DVD: Janë mënyrat e vjetra të transmetimit dhe të ruajtjes së materialeve. Por që janë mjaft frytdhënëse në rastet e prezantimeve të ndryshme.
- Aparatet fotografike dixhitale shumëfunksionale: Këto pajisje kanë mjaft rëndësi në fushën e mësimdhënies së gjuhëve të huaja, pasi me anën e tyre realizohet regjistrimi dhe prezantimi i aftësive të çdonjërit nga nxënësit përpara i përket aftësimin gjuhësor.

- Interneti: Është teknologjia e cila ka revolucionizuar mësimdhënien në çdo skaj të botës. Me anën e tij, tashmë mësuesi nuk është e vetmja pikë e referimit, por është koodinatori i hyrjeve të reja në kulturën arsimore të nxënësit.
- Tabela Interaktive: Është një teknologji mjaft e përparuar e cila ende nuk është futur në masë në sistemin arsimor shqiptar, por ama për shkak të thjeshtësive, risive dhe avantazheve që ajo paraqet, është mjaft e dëshiruar në dobi të punës së tij (saj) nga çdo mësimdhënës.

- Video Projektori: Është një teknologji e cila gjendet mjaft në sistemin arsimor shqiptar. Me anën e tij realizohet prezantimi i punimeve të ndryshme në fushën didaktike dhe shkencore. Në të vërtetë ai është paraardhës i tabelës interaktive, por ama për vetë kushtet e sistemit tonë arsimor ai ngelet si teknologjia më e përparuar e cila përdoret në mësimdhënie.

2.3 AVANTAZHET E PËRDORIMIT TË TIK NË MËSIMDHËNIE

Fillimisht mësuesit duhet të dallojnë qartë lidhjen midis përdorimit të TIK dhe programit të mësimdhënies.

- Ne duhet të dijmë ta përdorim teknologjine para se të mësojmë me ndihmën e saj.
- Ne përdorim teknologjinë për të mësuar të njëjtat gjëra si më përpara sepse TIK na lejon që të kemi një mësimdhënie: më të lehtë, më të shpejtë, më efikas.
- Shtrirje në një gamë më të gjerë materialesh njëkohësisht.
- Kemi të bëjmë edhe me një barazi mbi zgjedhjet e akseset e informacioneve. Përshembull edhe nxënësit e krahinave rurale të izoluara kanë mundësi të kenë informacione mjaft të vlefshme për mësimdhënien.

3. BENEFITET NGA SHFRYTËZIMI I KOMPJUTERIT GJATË MËSIMIT

a) Mbajtja dhe drejtimi vëmendjes

Kompjuteri e tërheq vëmendjen me ndihmën e ngjyrave, zërave dhe fotografive interesante. Vëmendja është më e madhe para kompjuterit pasi që njohuritë fitohen përmes lojës. Shembull: Nxënësit të cilët kanë probleme me sjelljen (nxënës hiperaktiv, nxënës me vështirësi gjatë mësimt) mund të kenë vëmendje më të gjatë para kompjuterit gjatë mësimt klasik.

b) Kënaqësia

Kompjuteri është burim i kënaqësisë, që paraqet faktor të rëndësishëm për sukses. Çdo detyrë e kryer me sukses për të cilën nxënësi merr lavdërime i jep vetë besim dhe e rritë dëshirën e tij për sukses.

c) Autonomia

Kompjuteri lejon që të tejkalohen një pjesë të mospusësive me të cilat zakonisht has nxënësi kur punon me mjetet shkollore. Nxënësi mund të realizojë ndonjë aktivitet në tërësi me pjesëmarrje minimale të personit të tretë, i cili do t'i ndihmojë gjatë punës me veglat. Shembull: Nxënësi me paralizë cerebrale ka vështirësi gjatë të shkruarit me laps në fletore. Përjeton pengim dhe mospusës gjatë realizimit të këtij aktiviteti. Me ndihmën e aparateve asistive dhe kompjuterin pavarësisht shkruan, është më i shpejtë dhe i lumtur për kryerjen me sukses të aktivitetit.

d) Përshtatshmëria

Llojshmëria e mbështetjes dhe të veglave teknike lejon që të përshtatet vegla kompjuteristike dhe/ose përmbajtjet e nxënësve të ndryshëm. Shembull: Aparatet e ndryshme asistive dhe softueri përshtatet ndaj nevojave, mundësive dhe interesimeve të çdo nxënësi. Nuk ekziston nxënës me nevoja të veçanta arsimore i cili nuk do të mund të përdorë kompjuter.

e) Ndjenja e vlerësimit

Kompjuteri ofron ndjenjë të vlerësimit dhe vetë vlerësimit të nxënësit. Ai është burim i marrjes së përgjegjësisë dhe pjesëmarrje në grup dhe kontribuon në stabilizimin e sjelljeve.

DETYRE:

Paraqitni format e ndryshme se si TIK mund të përfshihet në mesimdhënie në lende të ndryshme.